

Det lejedes benyttelse og succession på lejerside

Erhvervslejeret

Eksamensspørgsmålet

Det lejedes benyttelse og succession på lejerside

- Det lejedes benyttelse
- Afståelse og fremleje
- Konkurrencebeskyttelse

Introduktion

Den aftale anvendelse

Normalt at der anføres hvad det lejede skal bruges til.

- Spørgsmålet om dette er til hindring for anden benyttelse.
  - Der er ikke nødvendigvis sikkerhed for at en nævnt anvendelse hindrer anden anvendelse.
    - Er en bestemt anvendelse oplyst uden nogen bestemt klausul, så gør dette sig gældende.
    - ”Det lejede må alene benyttes til...” → Må ikke benyttes til andet.
  - Omvendt er der sikkert en ret til at benytte til den nævnte anvendelse.
- Konkret aftalt anvendelse – LL § 26, stk. 1 og EL § 34
  - Fraviger ikke alm. regler.
  - Kræver at der faktisk er en aftale.
- U 2000.2169 H – Colas Asfaltfabrik.
  - Den aftalte anvendelse havde betydning for vedligeholdelsespligten.
  - *Udlejer må acceptere følgerne af den aftalte brug.*
- Andet eksempel... bonus pater høj musik i diskotek

Brancheglidning

- Aftalen er ikke løst fast (frosset i tid) til den forretningsforståelse der er på det aftalte tidspunkt..
  - Der kan således ske en udvikling af brancheforståelsen.
  - Den følger udviklingen, medmindre man slår fast i kontrakten, at dette ikke skal være gældende.
- EL § 34, stk. 1
- U 1975.233 H
  - LL § 53, stk. 1, (nu LL § 26, stk. 1, og EL § 34, stk. 1.) ikke er til hinder for, at indehavere af ismejerier følger udviklingen og udvider vareområdet med varer, der efter den til enhver tid bestående kutyme sælges i detailmejerier.

Fremleje

Fremleje

- En lejer udlejer det lejede (helt eller delvist) til 3. mand (fremlejetager), uden at lejer (fremlejegiver) udtræder af restforholdet til ejendommens ejer.
- LL § 1 og EL § 1 => loven gælder også for fremleje forhold.

- Vi har en kæde af rettighedshavere:
  - ejendommens ejer (=udlejer) - fremlejegiver (=lejer/udlejer) - fremlejetager (=lejer)
- LL § 7 og EL § 6 => finder ikke anvendelse på fremlejeforhold
  - => fremlejers rettigheder er **ikke** beskyttet mod enhver uden tinglysning. (de hviler ikke på ejendommen)
  - Det er kun de rettigheder, som ejendommens ejer giver, der er gyldige uden tinglysning.
- Fremlejetager har ikke et retsforhold til ejendommens ejer, og fremlejetager får ikke bedre ret end fremlejegiver, jf. princippet i GBL § 27.
  - Hvis fremlejegiver f.eks. mister sin brugsret ved misligholdelse, da mister fremlejetager også sin ret.

Forholdet til ejendommens ejer

Ved fremleje hæfter fremlejegiver fortsat i retsforholdet til ejendommens ejer

- Dette indebærer også, at fremlejetager løber en risiko for fremlejegivers misligholdelse i hovedforholdet.
- Løsningen er svær.
  - Det er ikke nogen god løsning for fremlejegiver, hvis fremlejetager betaler direkte til ejendommens ejer, da fremlejegiver risikerer ophævelse/opsigelse, hvis fremlejetager misligholder.
  - Der er eksempler på aftaler mellem ejendommens ejer og fremlejetager om, at fremlejetager får en frist i tilfælde af fremlejegivers misligholdelse.

Drift af virksomheden i det lejede ved andre

- UP: Forbud mod at overlade brugen til andre – EL § 34, stk. 2
  - Som sådan et forbud mod fremleje.
  - Gælder også vederlagsfri brug.
- Personale → må man godt overlade driften til
- Bestyrer → en slags personale → må man godt
- Franchise
  - Ikke noget klart → afhænger af, hvordan man har gjort det.
- Filial
  - Lejer skal være den der har risiko for selve driften af virksomheden.
- Koncern
  - Obs! Man forsøger ofte at fordele risikoen mellem selskaberne. Der skal således være identitet mellem det selskab som driver firmaet og lejer.
- => **Afgørende** må være, for **hvis regning og risiko** virksomheden i det lejede drives.
- EL § 34, stk. 2 er *deklaratorisk*
  - Kan fraviges ved aftale.
    - → ikke gjort præceptiv ved § 41, samt forudsætningsvist af § 54.
  - I princippet skal man anføre ”at lejer må overlade brugen til andre”.
    - Dog nok tilstrækkeligt at skrive, at lejer har fremlejeret.

Afståelse

Afståelse er personskifte

- Lejeforhold er et gensidigt bebyrdende forhold.

- Der sker både kreditor- og debitorskifte ved personskifte.
  - Debitorskifte kræver samtykke.
- Udlejer kan skiftes, jf. retssædvane.
- UP: Lejer har ikke en sådan ret.

Retsvirkning af afståelse

- Ved personskifte **fortsætter** lejeforholdet på uændrede vilkår.
  - Kontraktforholdet består, og der sker skyldnerskifte.
  - Eneste forskel er, at subjektet på lejerside er nyt.
- Indtrædende lejer indtræder i gældende rettigheder og pligter.

Deklaratorisk afståelsesret i erhvervsforhold

EL § 55 – Deklaratorisk afståelsesret

- Modifikationer:
  - Udlejer kan have vægtige grunde til at modsætte sig afståelsen
  - Afståelse fra ”personlig hæftelse” kan ikke ske.
    - Hvis afståelse til et A/S eller ApS, da skal lejer have majoritet i selskabet, samt ved selvskyldnerkaution garanterer for ethvert krav fra udlejer.
  - Ægtefælles samtykke hvis dennes virksomhed er tilknyttet lokalerne, jf. stk. 6

EL § 56, stk. 1

- Giver **ægtefællen** en **ubetinget** ret til at **fortsætte** lejeforholdet ved død eller førtidspensionering.
  - På samme vilkår? → ja, ”fortsætte” indikerer indtræden i rettigheder og forpligtelser. (karnovs note 221)
- Præceptiv → lejer kan ikke give afkald på sin ægtefælles rettigheder, jf. § 59.

Vægtige grunde til at modsætte sig afståelse

EL § 55, stk. 1

- Vægtige grunde, herunder den indtrædende lejers økonomi eller branchekendskab.
  - Foreligger disse ikke, da skal U godkende overdragelsen.
- TBB 2009.335 V
  - Indtrædende **lejers økonomi** skal være **sædvanlig** for en lejer af *de pågældende lokaler*.
    - Lille hotel med morgenmad.
    - ”Hvem er sædvanlig lejer af et sådan lokale?”
      - Bestyrerpar
    - Sædvanlig økonomi
      - Det kan ikke forlanges at lejers økonomi ikke forringes.
        - Der var et stort spring mellem den nuværende lejers egenkapital og den evt. kommende – ikke afgørende.
        - Baggrunden for afståelsesretten er at man skal kunne sælge sin virksomhed.
      - Sædvanlig ved et salg af virksomheden.
  - Budgettet for indtrædende lejers virksomhed skal hænge sammen likviditetsmæssigt.
    - F.eks. kan banken have godkendt budgetter osv.
    - Skal som UP kunne give overskud i relevant tidshorisont
    - Det kan være ok at der aldrig gives konkret overskud, f.eks. gucci.

- **Branchekendskab** skal udover at sikre økonomien for indtrædende lejer også sikre karakteren af udlejers ejendom.
  - Kan være grund nok i sig selv.
  - Eks. Storcenter – et vigtigt butiks mix. Et storcenter får ganske vist deres penge, men det kan trække ned for de øvrige butikker. Der er retspraksis på dette.
  - Branchekendskab kan have en tæt tilknytning til økonomien → indirekte økonomisk interesse.
    - Både ift. eventuelle investorer og andre lejere af erhvervslejemål i sammen ejendom.
- Byrdefulde vilkår:
  - Sælges virksomhed til ny L mod ekstraordinært højt vederlag, da kan dette belaste ny L's økonomi så meget, at U er berettiget til at afslå godkendelse.
- Lempelige vilkår:
  - At den hidtidige L hjælper den nye i gang, f.eks. ved reduktion i vederlaget, ved ikke at kræve refusion af depositum mv., er ikke en saglig, vægtig grund til at nægte afståelse.
    - Vilkår kan sikre, at den nye L's budget giver realistisk grundlag for at drive forretningen og betale huslejen i fremtiden.
- Gensidig loyalitetspligt.
  - Gælder mellem L og U.
    - L har ikke ret til afståelse til dubiøs ny lejer blot for at komme ud af sine forpligtelser.

Ægtefælle

Loven stiller ikke krav om kærlighed eller samliv.

- U 1994.223 Ø
  - Ægteskab indgået få uger før lejers død. Ægtefællen havde ikke beboet lejligheden eller samlevet med manden.
  - Det fremgår af dommen, at et af hovedformålene med at indgå ægteskabet netop var at kunne forsætte lejeforholdet.
  - => Ret til at fortsætte.

Afståelse generelt

Kreditor skal have meddelelse

- Almindelig betingelse for debitorskifte.
- Hvad sker der, hvis kreditor ikke modtager meddelelse?
  - Udtrædende lejer frigøres for fremtiden => efter meddelelse er kommet frem.
    - Krav der er forfaldne kan man ikke frigøre sig fra ved afståelse.
    - Hvis lejeforhold afstås 1/1, og den nye lejer ikke betaler d. ¼, så kan udlejer kræve den gamle, hvis udlejer ikke har fået meddelelse.
  - Indtrædende indtræder i alle forfaldne krav.
    - Indtræder i samtlige rettigheder og forpligtelser

Når afståelse er en ret¹, kan udlejer *ikke* knytte betingelser hertil herunder

- Vilkårsændringer som f.eks. lejestigning
  - Dog kan der varsles efter alm. regler.
- Krav om allonge, idet meddelelse er tilstrækkeligt.

¹ Hvor udlejer *ikke* kan modsætte sig den, jf. ovenfor.

Forlejeret

Svarer til en forkøbsret – ret til at **overtage** lejeforholdet.

EL § 56, stk. 2-3 – Ægtefælle, livsarvinger og svigerbørn har forlejeret:

- Folkepensionering (ægtefællen)
- Død, førtidspensionering og folkepensionering (livsarvinger og svigerbørn)

Det lejede skal tilbydes de berettigede, og udlejer må ikke efterfølgende udleje på lempeligere vilkår

- Fristen er i princippet evigtvarende, men gælder kun til det lykkes at udleje.
- Overtrædelse af bestemmelsen er ikke sanktioneret i loven, men jeg tror at rettighedshaver i forlejeretten vinder ret.
- Realitetsgrundsætningen kan finde anvendelse hvis udlejer lejer ud til sit eget selskab, og derefter lejer den ud igen senere til en anden pris.

Hvad er konkurrencebeskyttelse?

- Eneret for lejer til en bestemt aktivitet indenfor et afgrænset geografisk område.
- Oftest i forbindelse med detailhandel
- Kan være aftalt eller lovbestemt.

Anvendelse i praksis

Udgået som deklatorisk af lejeloven i 2000

- Mange gamle kontrakter er stadig underlagt disse regler.
- Den lovbestemte konkurrencebeskyttelse har været den legale hovedregel i det 20. århundrede.
- I retspraksis har konkurrencebeskyttelse derfor oftest været anvendt ved detailhandel til forsyning af lokalområdet (ismejerier, kolonialhandel, bager etc.).
- I dag, hvor detailhandlen typisk ikke blot forsyner lokalområdet, er den kommercielle fordel af en konkurrencebeskyttelse ikke oplagt, idet mange typer detailhandel oplever en fordel ved at være placeret i umiddelbar nærhed af tilsvarende detailhandel.

Den legale konkurrencebeskyttelse

Den nu ophævede lejelovs § 30, stk. 3

- ”Når et lokale er udlejet til forretning i bestemt branche, må ejeren ikke udleje lokaler i samme ejendom til en tilsvarende forretning eller selv benytte dem til drift af en sådan.”
  - Man kigger både den aftalte og den faktiske anvendelse. Brancheglidning/ændring over tiden.
- Bestemmelsen var deklatorisk

Overgangsbestemmelser

Ophævet 1. jan. 2000

EL § 89, stk. 2, nr. 4, jf. § 86, stk. 2

- regler der var gældende ved aftaleindgåelse, finder anvendelse for lejeaftaler indgået inden den 1. januar 2000, for så vidt angår beskyttelse mod konkurrerende virksomhed.

Aftalt konkurrencebeskyttelse

Kontraktbestemmelser om konkurrencebeskyttelse følger både i dag og før 1. januar 2000 typisk den fortolkning af den legale konkurrencebeskyttelse, som retspraksis havde fastslået.

Fortolkning af den legale konkurrencebeskyttelse

Når et **lokale** er udlejet til forretning i **bestemt branche**, må ejeren ikke **udleje** lokaler i **samme ejendom** til en **tilsvarende forretning** eller selv benytte dem til drift af en sådan.

- Lokale
  - Der ligger intet særligt i brugen af ordet lokale (hus og husrum og lokale er det samme).
- Bestemt branche
  - Det er denne, man har konkurrencebeskyttelse mod.
  - I modsætning til benyttelse til ”hvad som helst”. → generel anvendelse.
  - Hvis udlejet til generel anvendelse → næppe beskyttelse mod specifik anvendelse.
    - Har man lejet ud til supermarked, kan man ikke nægte en grønthandler at åbne
      - ÷ forhindre mere specifikke butikker (gråzone).
- Udleje
  - Forbudet går egentlig på anvendelse.
  - Efterfølgende udvidelse er ikke tilladt.
  - En ny L er i forhold til U berettiget til at bruge lejemålet til en hvilken som helst anvendelse, hvis der intet står i kontrakten.
    - I forhold til andre lejere har den nye lejer dog ikke ret hertil.
- Samme ejendom
  - Det udvidede ejendomsbegreb.
  - Ikke begrænset til begrebet i EL, da bestemmelsen var i LL.
- Tilsvarende forretning
  - At der er en væsentlig konkurrence.
  - F.eks. ikke forbud mod at fordi tobaksforretning sælger lidt chokolade, kan der ikke åbne en chokoladebiks ved siden af.

Retshåndhævelse og beføjelser

Udlejers misligholdelse =>

- Forholdsmæssigt afslag og erstatning
  - Relativt uproblematisk.
- Naturalopfyldelse
  - Kan give ”problemer”.
    - F.eks. hvor U har lejet ud til en anden, da U ikke har mulighed for at gennemføre et krav overfor ny lejer om, at denne ikke må drive en bestemt virksomhed.
  - Der kan således foreligge umulighed.
- Hævebeføjelser

Den krænkende lejer

- kan misligholde overfor udlejer
  - => udlejers misligholdelse.
  - Lejer 2 benytter lokalerne til andet end aftalt og i strid med beskyttelsen
    - → misligholdelse fra udlejers side overfor lejer 1.
  - Det er udlejers ansvar at påtale overtrædelsen. Udlejer er forpligtet!
- Har udvidet sit sortiment ved brancheglidning
  - => krænkende lejer misligholder ikke.

- => udlejer misligholder over andre lejere
- U må erkende, at det koster, og det kan han ikke gøre noget ved.
- Kan klares ved at ...?
  - U kunne have sagt, at det lejede må benyttes til en bestemt forretning, at der ikke må drives virksomhed i konkurrence med naboen mv..
- har ikke en anvendelsesbegrænsning.

Økonomisk kompensation er ofte ikke nok

- til at give den krænkede lejer tilstrækkeligt beskyttelse på grund af størrelsen af en tilkendt kompensation.
- Den krænkede L er typisk ikke interesseret i et pengekrav.

Den krænkede lejer mod den krænkende lejer

- Der består ikke et kontraktsforhold mellem lejerne
  - Ikke et godt argument
- Efter ordlyden af bestemmelsen reguleres forholdet mellem lejerne ikke.
  - Godt argument
- Lejer har ofte ikke optrådt erstatningspådragende overfor den krænkede lejer.
  - F.eks. pga. god tro, da culpa ellers ville være oplagt
  - Krænkende lejer har ofte ikke kendskab til den anden lejers rettigheder.

Problemet er ikke endeligt løst i retspraksis.

- Flere eksempler i retspraksis
  - Har dog ikke ført til en formulering af overbevisende præmisser, hvoraf noget sikkert kan udledes.
- Særligt tidlig praksis er noget svingende i sine domme.
- Bud
  - At lejerne godt kan gå mod hinanden.

Argumentationsrække:

- → hvis man repræsenterer den krænkende lejer
- Den tidligste lejer med konkurrencebeskyttelse forhindrer, at udlejer kan benytte ejendommen til konkurrerende virksomhed.
- En senere lejer kan ikke opnå bedre ret end udlejer, når bortses fra reglerne om ekstinktion.
- Den senere lejer kan ikke ekstingvere den tidligere lejers rettigheder, da disse er gyldige mod enhver uden tinglysning jf. dagældende lejelovs § 7 og nugældende erhvervslejelovs § 6.

Relevant materiale

Anbefalet materiale

- U 2009B.115, Udlejers godkendelse af ny erhvervslejer, Carsten Munk-Hansen
- Karnov